

Ersättning för karens användes av många, men inte av alla som hade möjlighet

Nästan hälften (2,2 miljoner) av den sysselsatta befolkningen fick ersättning för karens till och med september 2021. Men trots det höga antalet var det många med rätt till ersättning som inte sökte. Framförallt är det personer inom kontaktyrken som använde ersättningen.

För att minska såväl smittspridning som belastningen på sjukvården samt att underlätta ekonomiskt vid sjukdom, utvidgades sjukförsäkringen på olika sätt under coronapandemin. Bland annat infördes en tillfällig ersättning för karensavdraget. Karensavdrag är ett ekonomiskt avdrag vid sjukfrånvaro, hur avdraget ser ut är olika beroende på vilken sysselsättning man har. Syftet med ersättning för karens var att minska risken för att sjuka gick till arbetet samt att minska pandemins ekonomiska konsekvenser för den enskilde. I och med möjligheten att få ersättning för karens minskade risken för sjuknärvaro och smittspridning på arbetsplatserna.

Syftet med analysen är att beskriva vilka som använt ersättning för karens och hur den har använts till och med september 2021. Analysen fokuserar på de 2,1 miljoner anställda som använde ersättningen under pandemin.

Korta analyser 2022:2

Försäkringskassan
Analysavdelningen

Korta analyser är en rapportserie från Försäkringskassan som presenterar aktuell statistik och analys i ett kort format. I slutet av rapporten finns länkar om du vill läsa mer.

FK-nr: 116-28

Om ersättning för karens

Utformningen av ersättning för karens skiljer sig mellan anställda, egna företagare och grupper med annan sysselsättning. Anställda har kunnat ansöka om ersättning för det karensavdrag som arbetsgivaren gör på lönen. Egna företagare har haft rätt till 14 dagars ersättning för karens oberoende av hur många karensdagar de vanligtvis har. Även arbets-sökande, behovsanställda och föräldralediga har kunnat ta del av ersättningen i form av slopat karensavdrag när de varit sjuka.

Anställda och egna företagare har fått ett schablonbelopp utbetalat som motsvarar maxbeloppet för en dags hel sjukpenning (700 kronor under perioden 11 mars–31 maj 2020, 804 kr för tid från och med 1 juni 2020, samt 810 kr för tid från och med den 1 januari 2021).

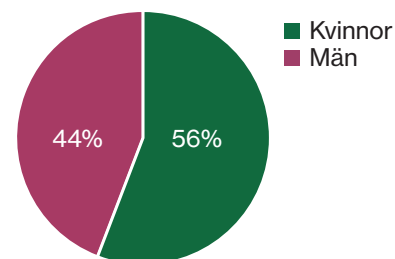
Besluten om att införa ersättning för karens gällde från den 11 mars 2020 till och med 30 september 2021 samt från den 8 december 2021 till och med den 31 mars 2022.

Nästan hälften av den sysselsatta befolkningen fick ersättning för karens

Det var drygt 2,2 miljoner personer som fick ersättning för karens under perioden 11 mars 2020–30 september 2021. Det motsvarar knappt hälften av den sysselsatta befolkningen i Sverige, som år 2021 uppgick till omkring 5 miljoner. Det betalades ut runt 8,6 miljoner karensdagar till en utgift på cirka 6,7 miljarder kronor. Anställda utgör 94 procent av alla som fick ersättning. Egna företagare, arbetssökande, behovsanställda och föräldralediga utgjorde cirka 1–2 procent vardera av totalen.

Av de anställda som fick ersättning för karens var 56 procent kvinnor och 44 procent män. Kvinnor använde i genomsnitt 3,7 dagar och män 3,1 dagar.

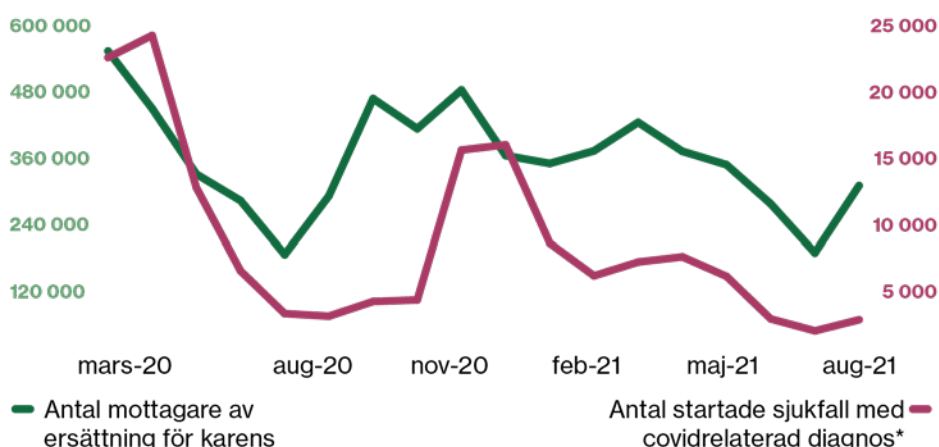
Fördelningen mellan anställda kvinnor och män som tagit del av ersättning för karens

Antal mottagare av ersättning för karens sammanfaller med antalet covidrelaterade sjukskrivningar

Allra flest mottagare av ersättning för karens var det precis vid pandemins start, i mars 2020 fick drygt 530 000 personer ersättningen. Användandet gick sedan ned under sommaren 2020 men ökade till hösten. Sedan var det en relativt jämn nivå fram till sommaren 2021, då användandet åter minskade för att sedan öka igen i början av hösten. Nyttjandet av ersättning för karens sammanfaller till viss del med de covidrelaterade sjukskrivningarna som också var som högst precis vid pandemins start och hade en till topp i slutet av 2020. Det tyder på att ersättningen delvis användes av personer med covidrelaterade symptom och på så vis kan ha minskat smittspridning.

Mottagare av ersättning för karens och startade sjukfall med covidrelaterade diagnoser

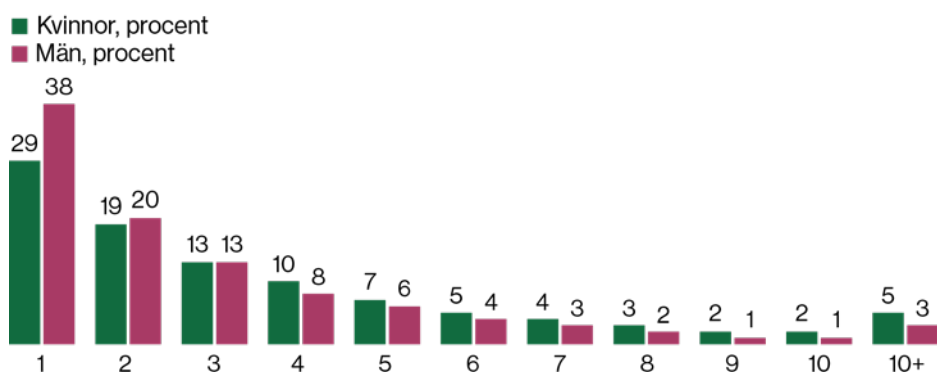

* Startade sjukfall med covidrelaterade diagnoser avser sjukskrivningar som pågått mer än 14 dagar med diagnoser för covid-19, vissa diagnoser inom infektionssjukdomar, vissa diagnoser inom andningsorganens sjukdomar, samt vissa symptomdiagnoser.

Vanligt att använda ersättning för karens mer än en gång under perioden

Bland anställda som fick ersättning för karens använde 33 procent den en gång och 67 procent mer än en gång. Fler kvinnor än män använde ersättningen mer än en dag under perioden. Bland kvinnor var det 71 procent som fick mer än en dag utbetalat, motsvarande andel för män var 62 procent. Av alla anställda som fick ersättning var det 4 procent som fick över 10 dagar under perioden.

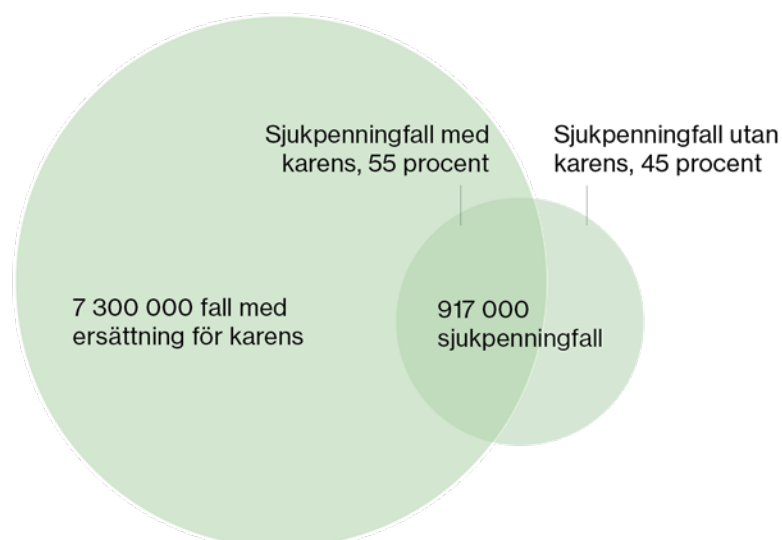
Ersättning för karens fördelat på antal dagar som använts

Många hade rätt till ersättning för karens men sökte inte

Ersättningen användes av nästan hälften av den sysselsatta befolkningen men många med rätt till den ansökte inte.

Av de 917 000 fall där en anställd hade sjukpenning under perioden hade 55 procent ersättning för karens för den första sjukdagen. Det innebär att 45 procent inte ansökte om ersättning för karens trots att de hade rätt till det. Andelen skiljer sig något mellan kvinnor och män, 57 procent av kvinnorna och 53 procent av männen hade ersättning för karens i anslutning till sjukpenning.

” Det innebär att 45 procent inte ansökte om ersättning för karens trots att de hade rätt till det.

Största användargruppen fanns i kontaktyrken

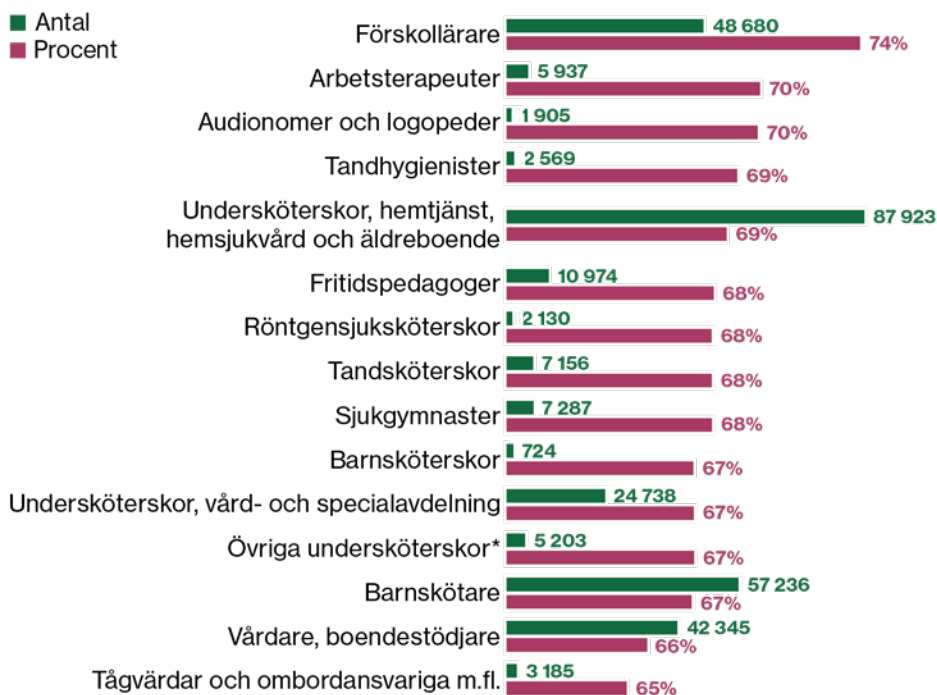
Yrken inom vård, skola och omsorg är kvinnodominerade och innebär ofta nära och täta kontakter med andra människor. Inom vissa skol-, hälso- och sjukvårdsyrken samt omsorgsyrken använde en hög andel, mellan 65 och 74 procent, av de yrkesverksamma, ersättning för karens minst en gång under perioden.

Bland yrken inom skola var det en hög andel som använde ersättning bland *förskollärare* och *fritidspedagoger*. Inom hälso- och sjukvård var nyttjandet högt bland *arbetsterapeuter*, *audionomer* och *logoped*er samt *röntgensjuksköterskor*. Inom omsorgsyrken använde en hög andel av *undersköterskor inom hemtjänst*, *hemsjukvård* och *äldreboende*, *tandsköterskor* samt *barnsköterskor*, ersättning för karens minst en gång. Även bland kontaktyrken inom service som *tågvårdar* och *ombordansvariga* använde en hög andel ersättningen minst en gång.

Gemensamt för de yrken där en hög andel inom yrket använde ersättningen är att yrkesutövandet innebär fysisk kontakt med många människor och en begränsad möjlighet att arbeta hemifrån eller på andra sätt påverka hur arbetet utförs.

Yrken med högst andel användare av ersättning för karens

*Undersköterskor i habilitering och undersköterskor i mottagning ingår.

Betydelsen av ersättning för karens under pandemin

Analysen visar att en hög andel sysselsatta har använt ersättning för karens. Samtidigt var det många som inte använde ersättning trots att de senare hade sjukpenning och alltså hade rätt till ersättning för karens. Sannolikt var det även många anställda som var sjuka en kortare period som inte heller nyttjade möjligheten att få ersättning för karens. En förklaring kan vara att berörda saknat kunskap om ersättningen eller ansett att de inte har haft ekonomiskt behov av ersättningen.

Många med möjlighet att arbeta hemifrån under pandemin behövde inte avstå från arbete vid sjukdom, när de endast haft mildare sjukdomssymtom. Ersättning för karens användes mer av dem som inte kunde jobba på distans. I vår analys ser vi att ersättningen i hög grad användes av personal inom vård, skola och omsorg, där vikten av att undvika sjuknärvaro var stor. Det talar för att ersättningen nådde en viktig målgrupp och bidrog till att minska kostnaden för att stanna hemma vid symtom eller sjukdom.

Pandemin har satt ljuset på olika gruppers behov av sjukförsäkringen. Ersättning för karens har i högre grad använts av yrkesgrupper som under pandemin i större utsträckning även använt smittbärarpennning och sjukpenning. Ersättning för karens har bidragit till en bättre bild av den korta sjukfrånvaron i samhället. Den är i vanliga fall svår att studera då det saknas nationell statistik om sjukfrånvaro som understiger två veckor. Även fortsättningsvis vore det värdefullt att kunna följa den korta sjukfrånvaron och hur den eventuellt skiljer sig åt mellan arbetande inom olika yrkesgrupper.

Viktigaste resultaten

- Ersättning för karens nyttjades av drygt 2,2 miljoner personer, ungefär hälften av den sysselsatta befolkningen, under perioden 11 mars 2020–30 september 2021.
- Cirka 8,6 miljoner dagar med ersättning för karens har betalats ut till en kostnad av 6,7 miljarder kronor.
- Många anställda som hade rätt till ersättning för karens använde sig inte av den.
- Yrken där högst andel använde ersättning för karens är till stor del kvinnodominerade kontaktyrken inom vård, skola och omsorg med små eller ingen möjlighet att arbeta hemifrån.

Författare

Caroline Cederström
Analytiker, Försäkringskassan

Presstjänst
010-116 98 88

Martina Granholm
Analytiker, Försäkringskassan

Om analysen

Analysen bygger på information i Försäkringskassans datalager Store. Data som ligger till grund för analysen är utbetalningar av karensersättning från 11 mars 2020–30 september 2021. I analysen har även utbetalningar av sjukpenning under perioden 11 mars 2020–15 oktober 2021 inkluderats.

I beräkningen av andelen sjukpenningfall som föregåtts av ersättning för karens ingår personer som haft ersättning för karens för någon av dag 2–26 innan sjukfallets start.

Uppgifter om antal sysselsatta och anställda år 2021 är inhämtad från Arbetskraftsundersökningarna, AKU hos SCB.

Uppgifter om yrke är inhämtad från SCB:s yrkesregister för år 2019 samt från SCB:s statistikdatabas (Anställda 16–64 år med bostad i regionen (nattbefolkning) efter region), Yrke (SSYK 2012), ålder, kön och år).

Källor och mer att läsa

Försäkringskassans databas MiDAS

[Sjukfrånvaro efter bransch: Korta analyser 2021:3](#)

[Försäkringskassan \(2022\) Effekter som covid-19 har på sjukförsäkringen, Svar på regeringsuppdrag, delrapport 3, FK 2020/000065](#)